

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

ГОД. VII, БР. 14
ШТИП, 2022

VOL. VII, NO 14
STIP, 2022

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 7, Бр. 14
Штип, 2022

Vol. 7, No 14
Stip, 2022

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM22714>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA

Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia

Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia

Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation

Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation

Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania

Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania

Sunčana Tuksar, University of Pula, Croatia

Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia

Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary

Éva Bús, University of Pannonia, Hungary

Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey

Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland

Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India

Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India

Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom

Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom

Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic

Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic

Regula Busin, Switzerland

Natale Fioretto, University of Perugia, Italy

Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска

Толе Белчев

Нина Даскаловска

Билјана Ивановска

Светлана Јакимовска

Марија Леонтиќ

Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)

Весна Продановска (англиски јазик)

Толе Белчев (руски јазик)

Билјана Ивановска (германски јазик)

Марија Леонтиќ (турски јазик)

Светлана Јакимовска (француски јазик)

Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

п. фах 201

МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Луси Караниколова-Чочоровска, деканка на Филолошки факултет

FOREWORD

Lusi Karanikolova-Chochorovska, Dean of the Faculty of Philology

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Alessandra Rea**

LA LINGUA COME STRUMENTO IDENTITARIO: L'INFLUENZA DELLE
SCELTE LINGUISTICHE SULLA TRASMISSIONE DEGLI STEREOTIPI DI
GENERE

Alessandra Rea

LANGUAGE AS AN IDENTITY TOOL: THE INFLUENCE OF LINGUISTIC
CHOICES ON THE TRANSMISSION OF GENDER STEREOTYPES

27 **Maria Fornari**

GUELFO CIVININI E LA LINGUA GIORNALISTICA ITALIANA: L'ESEMPIO
DI UN REPORTAGE DA BELGRADO DEL 1914

Maria Fornari

GUELFO CIVININI AND THE ITALIAN LANGUAGE OF NEWSPAPERS:
AN EXAMPLE OF A REPORTAGE FROM BELGRADE IN 1914

37 **Edita Fialová**

PRÄPOSITIONALE KOLLOKATIONEN DEUTSCH-TSCHECHISCH. EINE
VERGLEICHENDE KORPUSBASIERTE ANALYSE MIT FOKUS AUF
PRÄPOSITION-NOMEN-VERBINDUNGEN

Edita Fialová

PREPOSITIONAL COLLOCATIONS GERMAN-CZECH. A COMPARATIVE
CORPUS-BASED ANALYSIS WITH FOCUS ON PREPOSITION-NOUN
COLLOCATIONS

47 **Билјана Ивановска, Гзим Хафери**

СИНТАКСИЧКИТЕ ФУНКЦИИ НА ПРИДАВКИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ
ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД ДНЕВНИОТ ПЕЧАТ

Biljana Ivanovska, Gëzim Xhaferri

THE SYNTACTIC FUNCTION OF ADJECTIVES IN GERMAN LANGUAGE
ON THE EXAMPLES OF DAILY PRESS

57 **Марија Леонтиќ**

СИНТАГМИ СО ГЛАГОЛСКА ИМЕНКА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS WITH AN INFINITIVE IN TURKISH LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

- 65** **Надица Негриевска**
АНАЛИЗА НА ВРЕМЕНСКАТА ФУНКЦИЈА КАЈ ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ
ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Nadica Negrievska
ANALYSIS OF THE TIME FUNCTION IN THE SIMPLE PREPOSITIONS IN
THE ITALIAN LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN
LANGUAGE

- 77** **Rabie Ruşid**
KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
Rabia Ruşid
PROBLEMS FACED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE
IN NORTH MACEDONIA

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 87** **Milena Z. Škobo, Jovana M. Đukić**
MANIFESTATIONS OF 'NEW AGE' RELIGIONS IN GATED COMMUNITIES
OF J. G. BALLARD'S *COCAINE NIGHTS* AND *KINGDOM COME* – AN
ECOCRITICAL APPROACH
- 101** **Rossella Montibeler**
I SEGNALI NASCOSTI NEGLI INCIPIT DI "IL FU MATTIA PASCAL", "LA
COSCIENZA DI ZENO" E "IL LUPO DELLA STEPPA"
Rossella Montibeler
THE HIDDEN CLUES IN THE INTRODUCTIONS OF "THE LATE MATTIA
PASCAL", "ZENO'S CONSCIENCE" AND "STEPPENWOLF"
- 111** **Şerife Seher Erol Çalışkan**
ZONGULDAK EREĞLİ BÖLGESİNDE LAKAP VERME GELENEĞİ
Şerife Seher Erol Çalışkan
THE TRADITION OF NICKNAMING IN EREĞLİ COUNTRY OF
ZONGULDAK
- 125** **Özlem Altın**
ABDULLAH TUKAY'IN PATOLOJİK – MARAZİ AŞKLARI ÜZERİNE
BİRKAÇ SÖZ
Ozlem Altın
A FEW WORDS ON ABDULLAH TUKAY'S PATHOLOGICAL-MORBID
LOVES
- 129** **Zarko Milenic**
REMAINS FROM THE ALIENS IN THE NOVEL *ROADSIDE PICNIC* BY A.
AND B. STRUGATSKY

- 137 Трајче Стојанов**
ДОСТОЕВСКИ ФИЛОСОФ?
Trajche Stojanov
DOSTOEVSKY – A PHILOSOPHER?
- 149 Татјана Вукелич**
ВЛИЈАНИЕ ИВАНА СЕРГЕЕВИЧА ТУРГЕНЕВА НА ПРОЗУ ИОСИПА
КОЗАРЦА
Tatjana Vukelić
THE INFLUENCE OF IVAN SERGEYEVICH TURGENEV ON THE
NARRATIVE OF JOSIP KOZARAC
- 161 Рефиде Шаини**
ДЕЛАТА ОД ТУРСКИ ПОЕТИ ОБЈАВЕНИ ВО МАКЕДОНСКОТО ДЕТСКО
СПИСАНИЕ НА ТУРСКИ ЈАЗИК „БАХЧЕ“
Refide Shaini
THE WORKS OF TURKISH POETS PUBLISHED IN MACEDONIA TURKISH
CHILDREN’S MAGAZINE BAHCE
- 171 Сунчица Трифуновска Јаниќ**
ПРЕВОДИТЕ НА БИБЛИСКИТЕ ТЕКСТОВИ НА МАКЕДОНСКИ
НАРОДЕН ГОВОР ВО XIX ВЕК
Sunchica Trifunovska Janikj
TRANSLATIONS OF THE BIBLE TEXTS OF MACEDONIAN FOLK SPEECH
IN THE XIX CENTURY

КУЛТУРА / CULTURE

- 181 Петар Намичев, Екатерина Намичева-Тодоровска**
БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОВИТЕ – УЛОГАТА НА СКОПЈЕ ПАЛАТИ
ВО КУЛТУРНОТО БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА XX
ВЕК
Petar Namichev, Ekaterina Namicheva-Todorovska
THE BRANDING OF CITIES – THE ROLE OF SKOPJE PALACES IN THE
CULTURAL BRANDING OF THE CITY FROM THE BEGINNING OF THE
20TH CENTURY
- 191 Ана Јовковска**
ПОТРЕБАТА ОД ФЕМИНИСТИЧКА ПЕРСПЕКТИВА КОН РОДОВАТА
АСИМЕТРИЈА ВО ДОМИНАНТНАТА КУЛТУРНА МАТРИЦА И
МАШКИОТ КАНОН ВО УМЕТНОСТА
Ana Jovkovska
THE NEED OF A FEMINIST PERSPECTIVE ON GENDER ASYMMETRY IN
THE DOMINANT CULTURAL PATTERN AND THE MEN’S CANON IN ART

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203 Виолета Јанушева, Наташа Зулумовска**
УПОТРЕБАТА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ИЗРАЗИ ВО НАСТАВАТА
Violeta Janusheva, Natasha Zulumovska
THE USAGE OF THE PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS IN TEACHING
- 213 Andi Xhaferi**
PHARMACY STUDENTS' ATTITUDES AND EXPERIENCES IN ONLINE
LEARNING DURING GLOBAL PANDEMIC
- 223 Irena Kitanova, Ana Koceva**
DYSLEXIA & LANGUAGE TEACHING
- 231 Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva**
IL TESTO LETTERARIO E LA LETTERATURA NEI MANUALI PER
L'APPRENDIMENTO DELL'ITALIANO LS: ESPERIENZA NEL CONTESTO
UNIVERSITARIO MACEDONE
Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva
THE LITERARY TEXTS IN THE TEXTBOOKS FOR LEARNING ITALIAN
AS FOREIGN LANGUAGE: EXPERIENCE IN THE MACEDONIAN
UNIVERSITY CONTEXT
- 243 Ümit Süleymani**
MAKEDONYA TÜRK YAZARLARININ 8. ve 9. SINIF TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDA BULUNAN HİKÂYELERİNİN KARAKTER EĞİTİMİ
BAKIMINDAN ANALİZİ
Umit Suleyman
THE ANALYSIS OF CHARACTER EDUCATION IN THE STORIES OF
TURKISH AUTHORS IN 8TH AND 9TH CLASS TURKISH COURSE BOOKS
IN MACEDONIA

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 257 Иван Антоновски**
ПИОНЕРСКИ И РЕВОЛУЦИОНЕРЕН ЧЕКОР ВО МАКЕДОНСКОТО
УЧЕБНИКАРСТВО
Ivan Antonovski
A PIONEER AND REVOLUTIONARY STEP IN MACEDONIAN TEXTBOOK
WRITING

ДОДАТОК / APPENDIX

- 268** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО
СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 270** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Rabie Ruşid

Yunus Emre Enstitüsü, Ştip
rabia-rusid@hotmail.com

Özet: Türkçe, Avrupa ve Asya'nın kesiştiği noktada bulunan stratejik olarak oldukça önemli konuma sahip bir ülkenin dilidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de en çok yararlanılan materyallerin başında ders kitapları gelmektedir. Bu kitaplarda dil öğretimi, dört temel dil becerisine dayandırılır: Bunlar okuma, dinleme, yazma ve konuşmadır. Bu çalışmada "yabancı" diye tabir edilen kişiler, Türkçe bilmeyen kimselerdir. Türkçeyi öğrenmek istemeleri hem bireysel meraklarından hem eğitim hem de ticarî sebeplerden kaynaklanmaktadır. Çalışmamızda ana dili Makedonca olan öğrencilerin Türkçe öğretimi sırasında karşılaştıkları sorunlar ele alınmış ve bu sorunlarla ilgili neler yapılabileceği hususunda çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Araştırmada veriler öğrencilerin sınıf içi uygulama alıştırmaları ve yazılı kağıtlarından tespit edilmiştir. Değerlendirmeler üç gruptan elde edilmiştir. Bu gruplarda yer alan öğrenci sayısı otuz beştir. Bu öğrencilerin yaş aralığı ise 18-40'tır. Öğrencilerin yapmış olduğu yanıtlardan derlenen veri ve bulgular analiz edilmiş; yapılan değerlendirmeler yazıya aktarılmıştır. Makedonya'daki öğrencilerin Türkçe öğrenme isteklerinin izledikleri Türk dizilerinden, dinledikleri Türkçe şarkılardan ve Türkiye'ye ziyaretleri sırasında oluşan etkileşimden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancılar Türkçe öğretimi, Makedonya'da Türkçe öğretiminde sorunlar, ünlüler, ünsüzler.*

1. Giriş

Türkçe, öğrenilmesi zor bir dil değildir. 29 harften oluşan Türk alfabesindeki harflerin, yazıldığı gibi telaffuz edilmesi Türkçe öğrenmeyi kolaylaştıran önemli etmenlerdendir.

"Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir." (Ergin, 1989, s. 3).

İnsanların birbirleriyle anlaşabilmek için aynı dili konuşmaları, duygu ve düşüncelerini bu dil sayesinde karşılıklı olarak aktarabilmeleri zorunludur. Toplumlari bir arada tutan ve yaşayış biçimlerini, gelenek ve göreneklerini, inançlarını, nesilden nesile aktararak milleti birbirine kaynaştıran en güçlü kurumdur dil.

“Dil olmadan insanların birlikte yaşamaları, anlaşabilmeleri, dolayısıyla bir toplumu oluşturmaları söz konusu olamayacağından, dil bu açıdan da önemlidir; bir topluluğu topluma dönüştürür. Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir.” (Aksan, 1979, s. 13).

1.1. Ana Dili

Kişi, yaşadığı toplumun bir parçasıdır. Bir çocuk doğduğu ve büyümeye başladığı çevrede ilk olarak konuşulan dili öğrenmeye başlar. İlk öğrendiği bu dile, “ana dil” denir. Ana dili, genellikle anne, baba ve yakın aile çevresinden öğrenilir. Daha sonraları ise ilişki kurulan kişi ve çevredekilerden öğrenilenler ile geliştirilmeye başlanır.

1.2. İkinci Dil

İnsanlar, toplumlar ve milletler arasında kişisel, kurumlar arası ve devletler seviyesinde çeşitli ilişkiler bulunmaktadır. Bilim, siyaset, askerlik, eğitim, turizm, kültür, sanat, ticaret ve iletişim alanlarındaki bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için ana dilden başka milletler arası ortak olan dillerin de öğrenilmesi gerekmektedir. Bir yabancı dil öğrenmek yeni bir insan olmaktır. “İnsan hangi dili biliyorsa, o yabancı dil ki bu Türkçe de olabilir, artık onun parçası ve onun değeri haline gelecektir. Dolayısı ile o dilin milletinin kültürünün sevecek ve övecektir.” (Gülay, 1988, s. 34)

2. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğrenimi

Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir. Her insan yabancı dil öğrenmeye niyet ettiğinde heyecana kapılır. Yeni bir dil öğreneceği ve o dilde konuşabileceği için içten içe mutluluk duyar. Tanıştığı yabancı dil öğreticisiyle de aralarında kaliteli, yakın ve güvenilir bir bağ oluşturulunca bu istek daha da pekiştirilmiş olur. Fakat öğrenci zor bir konuyla karşılaştığında kendine psikolojik bir duvar örer ve zaman zaman da bu yeni dili öğrenemeyeceğini düşünür. Bu yüzden, yabancı dil öğretilirken her tür sıkıcılık ve zorluktan uzak durulmalıdır. Burada görev öğretim elemanına düşmektedir. Hiçbir kitap dil öğretimi için tek başına yeterli değildir. Dil öğretiminde konu çeşitli sunum ve materyalle desteklenmeli ve sık sık tekrarlar yapılmalıdır. Öğrencinin kafasındaki soru işaretleri giderilmeli ve bol örneklerle materyaller desteklenmelidir. Herkese eşit söz hakkı verilmeli ve öğrenci kendisini rahat hissetmeli, bir an olsun öğrenmekten vazgeçmemelidir.

2.1. Türkiye Türkçesi Alfabeti Öğretimiyle İlgili Sorunlar:

Elbette ki Türkçe öğretimindeki ilk amaç dili kolaylıklar sunarak sevdirmek, Türkçeye ısındırmak ve öğrenciye yapabildiklerini göstermektir. Yapamadıklarıyla onu o dile küstürmemeli; yapabildiklerini öne çıkarmalı, ardından yanlış olanı konuşup düzeltmek ilk hedef olmalıdır.

Makedonya’da konuşulan resmi dil Makedoncadır. Türkiye ile Makedonya arasında her alanda iş birliği gelişmiş ve bunun neticesi olarak Makedonya’da Türkçeye karşı ilgi artmıştır. Medya da bunu olumlu yönde etkilemiş, özellikle Türk dizilerinin ve dizi içinde yer alan Türkçe şarkıların Makedon ve Arnavut televizyonlarında yayınlanması, Makedonların, Arnavutların Türkçeye ilgi duymasını sağlamıştır. Türkçenin Makedon dili üzerindeki etkileri, özellikle de halk müziği ve halk şiiri üzerindeki rolü, araştırmaların da konusu olmuş ve incelenmiştir. Makedonyalı Türkolog Olivera Yaşar Nasteva’nın “Makedon Halk Şiirindeki Türkçe Elemanlar” başlıklı çalışması bu etkiyi inceleyen ve örneklerle ortaya koyan önemli bir çalışmadır (Makedonya Bilim ve Sanatlar Akademisi Yayını, 1987).

İkinci dil; geniş anlamda, kişinin ana dilinden sonra öğrendiği herhangi bir dildir. Bununla birlikte, yabancı dil terimiyle karşıt olarak kullanıldığında, daha dar anlamıyla, belirli bir ülkede veya bölgede, onu kullanan pek çok kişinin birinci dili olmamasına rağmen, temel rol oynayan dili ifade etmektedir (Durmuş, 2013, s. 16).

Alfabe bir dilin öğretiminde kolaylık sağlayan veya sorun teşkil eden en önemli hususların başında gelmektedir. Aynı alfabe sistemini kullanan dillerde o dilleri konuşan kişilerin dil öğrenimi daha kolay olmaktadır. Buna karşın alfabe farklılığı ise yabancı dil öğrenmede zorluğa neden olmaktadır. Ses karşılıklarının yani alfabe sisteminin aynı olmadığı dillerde -özellikle dil öğrenmeye yeni başlayan A1 seviyesinde- okuma ve yazma becerilerinde zorluk yaşanıldığı gözlemlenmiştir. Bu yaşanan zorluklar şöyle sınıflandırılabilir:

2.1.1. Okuma Becerisinde Karşılaşılan Sorunlar

2.1.1.1. Ünlülerin Yanlış Sesletimi

Makedon dilinde beş ünlü harf olmakla birlikte yirmi altı ünsüz harf bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkçeye kıyaslandığında Türkçedeki sekiz ünlü onlara hemen Türkçenin ne kadar melodik bir dil olduğunu daha ilk başlarda gösterir ve dikkatlerini çeker.

Makedoncada Latin alfabesinde bulunan bazı sesli harfler bulunmamaktadır. Makedoncada yalnızca “a, e, i, o, u” sesli harfleri vardır. “ö, ü, ı” sesleri ise bulunmamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin ö, ü, ı harflerini seslendirmede zorluk çektiği görülür. “Ö” ünlüsü yerine “o”; “Ü” ünlüsü yerine “u”; “I” ünlüsü yerine “ı” söylenmektedir. Alfabede olmayan bu seslere dilin alışkanlığı yoktur. Kursiyerlerin bu harfleri içeren kelimeleri seslendirmesi ve doğru okuması zaman almaktadır.

Bu ünlülerin zor telaffuzları meselesi incelenecek olursa “Ü” harfi kursiyerlerin dilinden “u” olarak çıkar. Çünkü Makedoncaya ü sesini verecek (karşılıyacak) bir ses yoktur. “Ö” harfi de buna keza, örnek> ornek. Bir diğer dar ünlü “ı” onlarda “i” olarak telaffuz edilir. Çünkü Makedon alfabesinde “ı” sesi yoktur, “i” sesini çıkaran şu kelimeler vardır ve ı sesi ’ işaretleriyle gösterilir. Örnekler:

Makedoncada “ı” sesi	Okunuşu
’рж (<i>i. bot çavdar</i>)	Rıj
’ржен (<i>şf çavdara ait</i>)	Rıjen
срж (<i>is kemik iliği</i>)	Sırj

Makedoncada yazılmayan “ı” sesi aslında bu kelimelerde varmış gibi okunmaktadır. (Korça, 2016, s. 128)

2.1.1.2. Ünsüzlerin Yanlış Sesletimi

Ünsüz harflerde karşılaşılan sıkıntılardan biri de “ğ”nin “g”olarak telaffuz edilmesidir. Bunu daha iyi öğrenmeleri için Türkçe öğreticisine düşen görev ğ ile ilgili ağaç, yağmur, öğrenci gibi kelimeleri sık sık tahtaya yazıp tekrarlamak ve öğrencide kulak aşinalığı oluşturmaktır. Aslında ğ’nin Türkçede de okunmadığını, kendisinden sonra gelen ünlü harfi uzattığını ve yumuşattığını örnek okumalarla desteklemek gerekmektedir.

Ör: durağı >duracı; sokağı >sokacı

Bir diğer ünsüz olan “j” harfi Makedoncada “y” sesine karşılık gelmektedir. Bu nedenle “j” harfinin bulunduğu kelimeler okunurken bu harfi “y” olarak seslendirmektedirler. Örnek: Japonya> Yaponya. Jale> Yale gibi. Yanlış okunan her harf veya kelime öğrenciyi kırmadan, incitmeden anında düzeltilmektedir ki bu gibi yanlış okumalar ileriki seviyelerde de tekrarlanmasın.

Yanlış sesletim öğrenciyi yanlış yazıma da itebiliyor.

“Ç, Ğ, İ, Ö, Ş, Ü” harflerinin yanlış yazılışı da ünsüzlerle ilgili sık rastlanan hatalı yazımlardandır:

Türkçeyi sonradan öğrenenler “ç, ğ, i, ö, ş, ü” harflerini kullanırken sık sık hata yapılmaktadır. Öyle ki öğrencilerin “c” harfi yerine “ç”, “ğ” harfi yerine “g”, “ı” harfi yerine “i”, “ö” harfi yerine “o”, “ş” harfi yerine “s”, “ü” harfi yerine “u” harfini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Ç-C: çay > cay; çilek> cilek

Ğ-G: ağaç > agac

İ-I: içeri > ıceri ;

I-İ: ırmak > irmak; fırın > firin; yıldız > yildiz; kalın > kalin

Ö-O: ödev > odev, öğrenci > ogrenci

Ş-S: barış > barıs

Ü-U: ülke > ulke

2.1.1.3. Ses Yutumu

Ses ve hece yutumu genellikle şimdiki zaman ekinin (-yor) telaffuzunda görülmektedir. Ek “geliyor”, “gidiyor” yerine “geliyo”, “gidiyo” şeklinde telaffuz edilmektedir. Ses yutumu gelecek zaman ekinde de (-AcAk) karşımıza çıkmaktadır. Hece çokluğundan mı yoksa araya yumuşak ğ’nin de girmesinden midir bilinmez Türkçe öğrenmeye yeni başlayan kursiyer geleceğim > geleceim ya da geleceim diye yazmakta veya telaffuz etmektedir.

Ör: geleceğim> gelecem- gelecem- gelicem; gidiyor> gidiyo;

Farklı ses yutumu örnekleri de şunlardır:

rahat > raat; biletlerimizi > biletlerimiz; karınlarımızı > karınlarımız

2.1.1.4. Hece Düşmesi (haploloji)

Hece düşmesi, hece yutulması ve haploloji terimleriyle de görülür. Birkaç heceli gramer birliklerinde bir hece kaybolması ses hadisesine hece düşmesi denir. Hece düşmesi ses bakımından birbirine benzer veya eşit seslerden oluşan ve arka arkaya gelen hecelerde belirir (Leontiç, 2014, s. 48).

Bir sözdeki hecelerden birinin terk edilmesi olayıdır. Ses bakımından birbirine benzer veya eşit seslerden oluşmuş iki heceden birinin zamanla eriyip düşmesi biçiminde gerçekleşir. Ör: pazar ertesini > pazartesi. (Karaağaç, 2015, s. 74).

Ör: pişiriyor > pişiyor; bitirdik > bittik; geçiriyorum > geçiyorum.

2.1.1.5. Ses Ekleme

Türkçede bir kelimeye bir veya birkaç sesin eklenmesine ses ekleme denmektedir. Türkçeyi yeni öğrenen birinde bu hata mutlaka göze çarpmaktadır.

Ör: evden > evdeden; kalacaksın > kalayacaksın; Üsküp'ün > Üsküpunun; gezeceğiz > geziyeceğiz; tırmanacağız > tırmanıyacağız.

temiz hava > temizli hava

Cümlelerdeki örnekler şöyledir:

Benim annem çok güzel yemeği yapıyor.

Burada çok güzel şeyleri var.

Matka ve Vodno orada *benimle* gezelim.

Benim de seninle görüşmek istiyorum.

Oğlum çok erken uyudu, *benim* de onunla uyudum.

Beraber yemek yedik ve arkadaşım ile konuşuyorduk.

Sen benim evim kalayacaksın.

Onun evişi güzel.

Onun kızısını gördüm.

2.1.1.6. Vurgu, Tonlama

Konuşma sırasında sözdeki bir heceyi diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde söylemektir. Bilindiği gibi, vurgu, söz vurgusu (vurgu) ve söz dizimi vurgusu (titremleme) olarak gerçekleşir. (Karaağaç, 2015, s.107).

Konuşurken ya da bir metni okurken sesin hep aynı düzeyde tutulması monotonluğa neden olur. Tek düzelikten kurtulmak için sesimizi cümlelerin anlam özelliğine ve duygu değerine göre alçaltıp yükseltmemiz, inceltip kalınlaştırmamız, sertleştirip yumuşatmamız gerekir. Bu şekilde sesin sürekli değişmesi, alçalıp yükselmesi, sertleşip yumuşamasına tonlama denir.

Türkçede kelime vurgusu genellikle son hecededir: *Çiçek, çiçekçi, öğretmen, aydınlık, arkadaş, kelebek*. (Leontiç, 2014, s. 51). Yeni öğrenen biri vurgu ve tonlamayı ilk veya ikinci hecede gerçekleştirmektedir: *Çiçek, çiçekçi, öğretmen, aydınlık, arkadaş, kelebek*.

İki heceli yabancı kökenli kelimelerde vurgu genellikle ilk hecededir. Ör: *hoca* (Far.), *balo* (İt), *masa* (Yun.) bu kelimelerin vurgu ve tonlamasında herhangi bir hata göze çarpmamaktadır.

Üç heceli yabancı kökenli kelimelerde son hece açıksa vurgu genellikle orta hecededir. Ör: *gazete* (İt.), *sinema* (Fr.), *piyano* (İt.) Öğrencinin bu örneklerde de vurguyu yanlış hecede yaptıkları göze çarpmaktadır.

Birleşik kelimelerde vurgu ilk kelimenin son hecesindedir. Ör: hanımefendi, başbakan, başhekim, **sonbahar** vb. Birleşik kelimelerde de öğrencinin hata yaptığı göze çarpmakta ve düzeltmelerle öğrenciye vurgunun yeri hatırlatılmaktadır.

2.1.1.7. Durak

Duraklama sözün akışını bozmadan konuşmacıya ya da okuyucuya bir nefes payı bırakma işidir. Yazı dilinde virgüllerden veya bağlaçlardan sonra bir durak gerçekleştirilmelidir. Duraklar, yazı dilinde noktalama işaretleriyle karşılanır. Bir metni okuyan kişi nefes molalarını virgül, (,) nokta (.), noktalı virgül (;) gibi noktalama işaretlerine denk getirir. Öğrenci, kafasında kurduğu kelimeleri duraksamadan bir solukta söylemeye çalıştığında anlamın iyi hissettirilmediği ortaya çıkar.

Ör: Her insan/başarıya ulaşabilir. İnsan kelimesinden sonra duraksama gerekirken öğrencinin duraksama yerleri bu şekilde olabilmektedir. Her/ insan başarıya/ulaşabilir.

Özellikle birleşik cümlelerde iki veya üç fiilin yer aldığı cümlede öğrenci nefes molası vermeden virgüllerde duraksamadan okumaya devam edebilmektedir. Bazen de virgül olmamasına rağmen öğrenci duraksama yapmaktadır.

Ör: “Of anne/ çok yoruldu” cümlesini okuyan öğrenci çok kelimesinden sonra duraksayıp “yoruldu” kelimesini daha yavaş okumaktadır. “Of anne”den sonra duraksaması gerekirken farklı yerlerde duraksama yapmaktadır.

Türkiye Türkçesinde belli bir yargıya bir neden-sonuç ilişkisini anlatan aşağıdaki sözce, aynı yargının çok değişik biçimlerde söze dönüştürülebileceğini, dolayısıyla, dildeki farklı anlatım olanaklarını sergilemektedir. (Aksan, 2006, s. 204)

1. Şemsiyeni almadan sokağa çıkarsan ıslanırsın böyle.
2. Şemsiyeni almadan sokağa çıkar mısın, ıslanırsın böyle.
3. Şemsiyeni almadan sokağa çıktın mı, ıslanırsın böyle.
4. Şemsiyeni almadan sokağa çıkarsın, ıslanırsın böyle.
5. Şemsiyeni almadan sokağa çık! ıslanırsın böyle.
6. Şemsiyeni almadan sokağa çıkıver, ıslanırsın böyle.
7. Şemsiyeni almadan sokağa çıkmışsan ıslanırsın böyle.
8. Şemsiyeni almadan sokağa çıktıysan ıslanırsın böyle.
9. Şemsiyeni almadan sokağa çıkmayagör, ıslanırsın böyle. (Aksan, 2006, s. 205)

Bu cümleleri okuyan bir kursiyer “şemsiyeni” kelimesinden sonra duraksayıp “sokağa” kelimesinden sonra yine durma payı hissederek cümlede iki veya üç yerde duraksama yapmaktadır.

Ör: Şemsiyeni/ almadan sokağa/ çıkınca ıslanırsın/ böyle.

3. Sonuç ve Öneriler

Yurt dışında ve yurt içinde yaşayan yabancılara Türkçe öğretimi son yıllarda ihtiyacın giderek arttığı bir alan hâline gelmiştir. Önerilerden bazıları şunlardır:

- [1] Makedonya ile Türkiye arasında gönül köprüleri kurabilmek ve kültürel diplomasisinden yararlanabilmek için iki ülke arasındaki sosyokültürel etkinlikler çoğaltılabilir.
- [2] Öğrencilerin yaşamış oldukları psikolojik kaygıları ve ön yargıları gidermek için öğrencilerin Türkiye'ye ziyaretler gerçekleştirmeleri sağlanabilir. Bu iki ülkede yer alan üniversiteler arasında anlaşmalar yapılarak karşılıklı staj ve eğitim imkânları sağlanabilir. Erasmus programlarından yararlanılabilir.
- [3] Sınıf içi etkinliklerde monotonluktan uzak bir öğrenim yöntemi takip edilmelidir. Türkiye'nin dilini, tarihini, kültürünü tanıtan filmler izletilebilir.
- [4] Öğrencilere ders kitabı desteğinin yanı sıra sözlük, hikâye kitapları vb kaynaklar temin edilebilir.
- [5] Öğretmen, gramer farklılıklarından doğabilecek sorunları ders öncesinde tespit etmeli, ders planını uygun anlatım yöntemleri ve örneklerle şekillendirmelidir.
- [6] Ülkedeki farklı devlet üniversitelerinden öğrencilerin Yunus Emre Enstitüsünü ziyaret etmeleri sağlanabilir.
- [7] Makedonya'da Türkçe öğrenimi gören öğrencilerin de Türkçe Yeterlik Sınavına katılması sağlanabilir.
- [8] Öğrenciler Yunus Emre Enstitüsünün resmî internet sayfasına ve sosyal medya hesaplarına yönlendirilebilir. Enstitünün Türkçe öğretimi videoları izlenebilir.

Kaynakça

- [1] Aksan, Doğan (2006). *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- [2] Aksan, Doğan (1979). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- [3] Durmuş, Mustafa (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- [4] Karaağaç, Günay (2015). *Türkçenin Ses Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- [5] Leontiç, Mariya (2014). *Temel Türkçe Dilbilgisi*. Üsküp: Autoprint.
- [6] Korça, Mücahit (2016). *Makedonca-Türkçe ve Türkçe-Makedonca Sözlük*. Üsküp: Logos A.
- [7] Gülay, Naki (1988). *Yabancılara Türkçe Öğretiminin Politik Önemi*. Dünyada Türkçe Öğretimi. Ankara: AÜ.TÖMER Yayınları.

Rabia Ruşid

Yunus Emre Institute, Stip

Problems Faced in Teaching Turkish as a Foreign Language in North Macedonia

Abstract: The problems encountered during teaching Turkish to Macedonian students whose mother tongue is Macedonian were addressed, and the information in this study, in which solutions were offered on what to do in the face of these problems, was obtained by participating in the observation method, through classroom practices and by evaluating written exams. Evaluations were obtained from three groups. The number of students in these groups is thirty-five. The age range of these learners is between eighteen and forty years. The mistakes made have been written down. The desire to learn Turkish is supported by different reasons such as Turkish TV series, Turkish songs, the desire to go on holiday to Turkey and speak Turkish with the Turks, and the friendliness of the Turks. Turkish is the language of a strategically important country at the intersection of Europe and Asia.

Keywords: *Teaching Turkish to foreigners; problems in teaching Turkish; vowels; consonants.*

ГОД. VII
БР. 14

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VII
NO 14